

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Sol Triplex In Eodem Universo

Hermann, Amand

Sultzbaci, 1676

Secunda. De Analogis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95850](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95850)

sideratur, præscindendo ab omni alio, & tunc ipsa significatur in abstracto alio modo prout informat subiectum, & sic est in concreto, unde ipsa in abstracto & denominativum in concreto eandem significant formam, licet sub diversa ratione. Prima regula denotatur *ly quod secundum nomen habet appellationem*, secunda, *per solo casu.*

QUÆSTIO II.

De Analogis.

i.

*Difficultas
quæstionis est
utrum deno-
tur analogia?*

Hanc quæstionem singularitèr examinandam à priori assumpsi, non propter præcisam rationem & definitionem analogorum indagandam, nam de hoc non est tanta difficultas ut particulari quæstione dilucidaretur, sed controversia quæ hic principalitèr agitur est; Utrum videlicet dentur aliqua analogia media inter univoca & æquivoca, ita ut nec ad univoca reducantur, nec ad æquivoca, & consequentèr, nec unius, nec alterius extremi rationem participant, sed participant unius & alterius partialitèr, & sic tertium aliquid resultet; In qua materia Thomistæ ita certò asserunt dari aliquid medium inter æquivoca & univoca, quod ad neutrum reducatur, sed sit aliquid tertium revera, ita ut potius illud supponant quàm de illo disputent? Contrarium tamen tenent solemniores omnes Scotistæ, ut Faber, Meurisse, Mastrius & Bellutus, Baro & plures passim. Ad quod dubium resolvendum non abs re erit prius inquirere quid per analogum intelligant Authores; Itaque analogia derivantur ab analogia quæ est vox græca & teste Quintilian. lib. 1. cap. 1. & Cicerone lib. 1. de universis. latinè idem significat quod *proportio*, seu *comparatio* & *proportionalitas*, ita ut analogia ex vi nominis importet diversitatem cum aliqua similitudine mixtam, nam ea dicuntur propriè proportionata, quæ licet diversa sint, non sunt tamen in tantum diversa, quin sibi in aliquo sint similia; unde analogia definiuntur post Aristotelem 4. Met. cap. 2. & lib. 5. cap. 6. *Quodd sunt ea quorum nomen est commune, ratio verò per nomen significata, neque omnino eadem, neque omnino diversa*: quæ definitio ordinariè recipitur, Quamvis aliqui diversimodè eam explicant, Ex priori autem quæstione clarè deducitur ejus explicatio: hinc ad analogiam requiritur nomen aliquid commune, & ratio aliqua quæ illi nomini substat, quæ ratio objectiva aliquam unitatem & aliquam diversitatem importet.

II.

Analogia, si sumantur magis universalitèr non pro his præcisè quæ etymologiæ nominis importat videlicet, quæ habent inter se proportionem, sed pro illis quæ, nec purè sunt univoca, nec purè æquivoca ex quacunque habitudine procedunt (nam apud Latinos nunc hæc vox analogia est extensa ad significandam non modò proportionem, sed etiam habitudinem per modum ordinis dependentiæ, & attributionis) tunc benè dividuntur in analogia Attributionis, proportionis, seu proportionalitatis & inæqualitatis, quæ de se satis liquet, ita ut non indigeant nisi explicatione. In primis igitur.

Analogia. Attributionis est illa, secundam quam aliqua habent nomen commune, rationem verò substantiæ secundum illud nomen eandem, & secundum habitudines diversam, sic sanum dicitur analogum attributionis, quia convenit medicinæ, pulsui, cibo, & sanitati quæ est in animali, quia sanum cibi, pulsus, & medicinae diversas habent & dicuntur habitudines ad sanitatem; verbi gratià hominis veluti ad terminum; cibus etenim respectum & habitudinem dicit conservantis, medicina efficientis, & pulsus significantis, per pulsuum enim veluti per signum deducimur ad cognoscendam sanitatem in animali, hinc patet hujus vocis sanum principalissimum significatum esse ipsam sanitatem formalem, hinc est vulgatum Dialecticorum axioma; *analogum absolute sumptum sive pro famosiori significato, cujus ratio est, quia vox illa principalitèr instituta ad illam significandam, quæ postmodum propter alios & alios respectus extensa fuit ad alias significaciones minus principales & proprias.*

Analogia Proportionis sunt ea quæ habent nomen commune, rationes tamen per nomen significatas simpliciter diversas, quia tamen sunt proportionalitèr similes, ideo participant commune nomen & constituunt hanc analogiæ speciem cujus varia adferri possunt exempla & adferuntur etiam ab ipso Aristotele, nam 2. post. 87. attulit spinæ & ossis exemplum, eò quod sicut se habet os in animali terrestri, ita spina in piscibus, & 1. Eth. cap. 6. Exemplum visus, quod tam oculo intellectus, quàm oculo corporis dicamur videre. Item Averfa 5. Met. com. 12. attulit exemplum Gubernatoris, quod nomen tam benè de Gubernatore Provinciæ, navis, Communitatis, quàm domus dicitur & vulgatissimum omnium, in ore omnium est risus: qui de homine ridente, & de prato ridente prædicatur, propter proportionem comparisonem & similitudinem in amenitate, & jucunditate, quæ per risum in homine exprimuntur; unde ei etiam principalitèr & primariò competit, quia formalitèr inest ei, prato verò non competit, nisi translatione metaphoricà; Sed Controvertitur quomodo nam hæc analogia vocari debeat, an videlicet Proportionis, vel proportionalitatis? Baro simpliciter excludit analogiam proportionalitatis, quod credo cum facere ideo, ex eo quod non constituat particularem speciem (quod utique verum est) ab analogia proportionis; Mastrius & Bellutus verò absolute volunt simpliciter dicendam esse proportionalitatis, non verò proportionis: Mihi tamen videtur, sicut omnino est, quæstionem esse de nomine, unde puto quod hæc analogia quandoque vocari possit proportionis, quandoque proportionalitatis, tunc enim dici posset proportionalitatis, quando nomen refertur ad similitudinem duarum proportionum, ut cum quis dicit sicut se habent quatuor ad duo, ita octo ad quatuor, unde ad analogiam proportionalitatis requiruntur ad minus tres termini, imò & aliquando quatuor, ut si quis diceret sicut se habent quatuor ad octo, ita se habent tria ad sex; Analogia verò proportionis tunc dici potest, quando tantum est habitudo secundum unam propor-

III.
Definitio
Analogia
attributionis

IV.
Analogia
proportionis
qua sunt.

proportionem ad aliud. Quidquid tamen sit, tenendum est cum Barone hanc esse simpliciter analogiam, quia in exemplis quae ipse Mastrius etiam adfert non videtur esse plane analogia, quia ratio dupli, secundum eandem rationem praedicatur de quaternario, octenario, & senario.

V. Analogia. Inaequalitatis quam simpliciter Baro rejicit tanquam speciem analogiae & temerario judicii capritio si ausu, vocat speciem ignorantiae. Logicorum sunt illa *Quorum nomen est commune, & ratio secundum illud nomen est eadem, inaequaliter tamen participata quoad perfectionem*; sic homo & brutum conveniunt in nomine & ratione animalis, sed homo participat naturam animalis contractam per rationalitatem, differentia multo perfectiore irrationalitate, quae contrahit ad brutum, ita ut natura animalis sit multo perfectior in homine, quam in brutum: non quidem per essentiam animalis praecise, sed per differentiam rationalitatis adjunctam, ita explicant communiter Scotistae analogiam inaequalitatis. Aversa & quotquot admittunt diversos gradus univocationis & analogiae. His praenotatis ad ipsam quaestionem decidendam. Nota Analogum dupliciter sumi posse, uno modo formaliter, & alio modo materialiter, materialiter sumptum est ipsum praedicatum quod denominatur analogum, formaliter vero est ipsa ratio analogiae quae ipsum denominat analogum; Unde quaestio potest intelligi de analogo materialiter & formaliter sumpto secundum utramque; acceptionem resolutive assero, bene defendi posse cum Mastro & Belluto ut

VI. Dico I. Nullum potest dari praedicatum analogum materialiter sumptum, quod mediet inter aequivocum & univocum ut sic, bene tamen potest dici formaliter aequaliter medietate. Ita expressè docere Doctorem I. dicit Mastro d. 8. q. 3. in solut. ad 3. Et ubi sic habet licet unitas attributionis (id est unitas analogiae quam hic attributionis vocat) non ponat unitatem univocationis, potest tamen stare cum illa, quia dicit quod minor unitas potest bene stare cum majori unitate, nam unitas analogiae minor est unitate univocationis, & major unitate aequivocationis, per quod sufficienter demonstratur unitatem illam esse mediam inter utramque, adeoque bene medietate secundum rationem formalem, non vero secundum materialem considerationem, quod potissimum contra Thomistas controvertitur.

Probatur Itaque conclusio quoad I. p. Primò tum auctoritate Scoti cit. tum D. Augustini cap. 9. Dialecticè ubi sic habet: *Itaque rectissime à Dialecticis dictum est, ambiguum esse omne verbum, id est omne verbum quod non est univocum (quod supra definierat quod sit res, quae & nomine & sui interpretatione jungitur) esse aequivocum, ergò ex mente ejus habetur nullum dari quod esset medium inter univocum & aequivocum.*

Probatur conclusio secundò ratione: Si essent aliqua praedicata media inter univoca & aequivoca, maximè illa quae dicuntur proportionis, ut est risus de homine & *F. Amandi Hermann Logica.*

prato, sed haec non sunt, ergò nulla dantur, major est Adversariorum, probatur minor. Quia risus sicut habet idem nomen cum risu de prato & de homine, vel habet etiam eandem rationem tam in homine quam in prato; si eandem, ergò erit univocum, si diversam, seu aliam & aliam, tunc erit aequivocum, ergò non erit aliud medium inter utrumque extremum.

Confirmatur. Quia omnis res aut habet necessariò eandem rationem cum alia, vel diversam, ergò erit, vel necessariò univocum, vel aequivocum, patet ant. quia haec sunt praedicata contradictoria esse eandem rationem, & non esse eandem, ergò etiam ista: habere eandem rationem & non habere, & consequenter necessariò unum, vel alterum ei competere debebit.

Probatur conclusio tertio.

Omnes species consistunt in indivisibili secundum Aristotelem, ergò ubicunque aliqua reperitur, vel reperietur tota, vel nullo modo reperietur, sed si darentur analogae deberet partim reperiri & partim non reperiri, ergò non dantur analogae media, probatur ma. quia Aristoteles dicit quòd omnes species se habeant sicuti numeri, sed in numeris additè, vel ablatè quacunque minima unitate variatur species, ergò etiam ablatè, vel additè quacunque minima ratione variabitur species, & consequenter sequitur ipsam in se indivisibilem esse.

Confirmatur conclusio Aequivoca etiam secundum adversarios bene dividuntur in aequivoca à casu, & aequivoca à consilio: sed aequivoca à consilio sunt ea, quae ab Adversariis vocantur analogae, ergò non dantur analogae distincta ab aequivocis & univocis.

Probatur etiam secunda pars Conclusionis,

quia unitas analogiae etiam si reperitur cum univocatione aut aequivocatione est tamen una major, altera minor: ergò secundum se formaliter consideratum erit quid medium. Sed contra Conclusionem

Opponitur Auctoritas Aristotelis 7.

Met. cap. 5. ubi expressè videtur asserere dari analogae media inter aequivoca, prout etiam sentire videtur Aversa, ergò. R. tamen Aristotelem facile explicare posse cum loqui quod dantur analogae formaliter sumpta, non vero de analogis materialiter sumptis. Sed ex ratione etiam.

Arguitur? Si non darentur analogae deberent vel univocis, vel cum aequivocis coincidere, sed cum neutris coincidere possunt, ergò dabuntur: probatur mi. quia univoca secundum idem nomen & eandem rationem praedicantur, aequivocorum vero nomen est commune, ratio omninò est diversa: sed analogorum ratio non est omninò eadem, nec omninò diversa, ergò cum illis coincidere non possunt. R. concessa ma. nego mi. cujus probationis primam partem distinguo, univoca praedicantur secundum eandem omninò rationem, ita ut nulla admittant diversitatem nego ma. ita ut etiam aliquam diversitatem admittant, quae tamen univocationem non impediatur, concedo

ma. & distincta similiter altera parte, nego minorem & consequentiam.

Instatur Sequeretur univoca futura æquivoca, sed hoc est inconveniens, ergo: probatur sequela, quia illa sunt æquivoca quorum nomen est commune, ratio verò importata est diversa, sed hic esset ratio diversa, ergo R. negando sequelam, cujus probationis minorem dist. esset ratio diversa secundum essentiam specificam simpliciter nego mi. esset ratio diversa secundum modum, vel ordinem contrahendi, aut secundum perfectionem accidentalem concedo mi. & nego consequentiam; Itaq; sicut in priori questione ostendi, univocationis gradus sunt multiplices, adeoq; secundum unum & alterum majorem, vel minorem diversitatem admittere possunt, quæ tamen non impedit simpliciter univocationem, sed univocationem tantum illam, quæ est in perfectissimo gradu.

VIII.

Urgetur: Quæcunq; diversitas impedit univocationem, ergo nulla solutio; probatur ant. quia si non impediret, denominativa ad ea etiam reduci possunt, sed hæc non reducuntur, & hoc non ob aliam rationem, quam quia diversimodè prædicantur, ergo nec analogæ reducuntur, & consequenter sicut dantur denominativa media, ita debebunt etiam dari & admitti analogæ. R. negando ant. cujus probationis ma. concessa nego mi. quia denominativa aliquando reducuntur ad univoca & hoc frequentius aliquando etiam ad univoca, Ad rationem autem additam in illa minori dico eam non esse, nec consequenter sequi quod si admittantur denominativa media etiam debeant admitti analogæ, quia denominativa tantum in quale prædicantur, analogæ verò, in quid, sicut etiam prædicantur univoca & æquivoca, inter quas prædicationes cum fiant in quid, bene admitti alia potest media in quale.

IX.

Melius est dicere nullo modo dari analogæ media.

Dico 2. Melius tenetur secundum nullam rationem dari analogæ media inter univoca & æquivoca, id est, nec secundum rationem formalem. Hæc in terminis nullus est ante hæc;

Probatur autem Conclusio autoritate D. Augustini dicentis supra omne verbum esse ambiguum, ergo præter æquivocum & univocum nullum datur medium.

Probatur Conclusio etiam ratione: Quia inter prædicata contradictoria non datur medium, sed prædicari de pluribus secundum eandem rationem, & non prædicari de pluribus, secundum eandem rationem sunt prædicata contradictoria, ergo non potest dari medium; subsumo, sed univoca prædicantur secundum eandem rationem, & æquivoca non prædicantur secundum eandem, ergo inter illa non potest dari medium.

Probatur Conclusio secundò.

Si darentur analogæ media inter univoca & æquivoca, maxime formaliter accepta, sed hæc non dantur, ergo: probatur minor: Quia vel illa ratio prædicatur univocè, vel æquivocè de pluribus: si univocè, ergo ad illa reducetur si æquivocè, ergo reducenda erit ad æquivoca,

ergo non erit ratio aliqua media. Confirmatur. Quia non est major ratio de analogis formaliter, quam materialiter sumptis, ergo.

Opponitur: Authoritas Scoti supra, ubi videtur expressè afferere analogæ mediare inter æquivoca & univoca, ergo. Conclusio est contra Doctorem. R. Scotum ibi aliud non intendere quam quod unitas analogæ sit compatibilis cum unitate univocationis, quod est idem, ac dicere quod aliqua æquivoca ita sint talia, in tam imperfecto gradu, ut non implicet ipsis stare eum univocis similiter minus rigorose acceptis. Vel dic eum locutum fuisse cum communiori & ex mente Aristotelis; Quod si autem replices Aristotelem supra admisisse analogæ media, ergo: tunc R. negando quod ullo modo absolute tenuerit hoc, nam postquam loco citato egisset de illis subdit. *sed hæc quomodo docent, dicere quis velit nihil refert, ego volo dicere quod non dentur, ergo secundum Aristotelem nihil refert.*

QUÆSTIO III.

De duabus Divisionibus & Regulis Ante-Prædicamentibus.

Ad cognoscendum ea quæ in prædicamento sunt collocabilia, Aristoteles post traditas definitiones Æquivocorum & Univocorum duas divisiones rerum posuit, & duas regulas in prædicatione ordinata observatū necessarias, quas etiam cum Authoribus communiter expediam breviter.

Itaque Divisio prima est,

Eorum quæ dicuntur alia cum complexione, alia sine complexione dicuntur, Quæ divisio indicat ea quæ in prædicamento sunt collocabilia, an videlicet complexa, an verò incomplexa, scilicet concomplexa, unde hæc definitio principaliter est rerum, seu conceptuum objectivorum, & minus principaliter vocum quatenus res per eas significantur, ita ut sensus divisionis sit, rerum alia significantur conceptibus complexis, ut homo pugnat, leo currit, alia quæ significantur conceptibus incomplexis, ut homo, leo, nam complexio, & incomplexio primò convenit conceptibus, & secundario vocibus.

Secunda Divisio est, Eorum quæ

sunt hæc. Eorum quæ sunt (id est in rerum natura) alia de subjecto (id est parte subjectiva) quidem dicuntur, id est essentialiter prædicantur, in nullo verò proprio subjecto sunt, id est, in nullo accidentaliter inhaerent, ut homo, qui essentialiter prædicatur de Petro & Paulo, in nullo tamen subjecto est inhaerens, & hujusmodi sunt omnes substantiæ secundæ universales. Alia verò in subjecto sunt, id est in subjecto accidentaliter inhaerent, de nullo tamen subjecto dicuntur, id est essentialiter prædicantur, ut albedo quæ quidem inhaeret parieti, non tamen essentialiter prædicatur de pariete, aut ullo alio & hujusmodi sunt omnia accidentia singularia. Alia de subjecto dicuntur, & etiam in subjecto sunt: ut color qui inhaeret parieti & prædicatur de parietis albedine essentialiter, & hujusmodi sunt omnia accidentia universalia; Alia deniq; neg. in subjecto sunt, neg. de subjecto